

ΑΓΩΝΕΣ

(ΗΜΕΡΑ ΠΡΩΤΗ)

Α

ὦ, γλυκὰ μάτια τῆς ζωῆς! σᾶς ξαναβλέπω πάλι
 Στὸ δίσκο καὶ στὸ ἀκόντιο, στὸ δρόμο, καὶ στὴν πάλη.
 Ἦσαν ἐσεῖς ποὺ ἐγέμιζεν ἡ γῆ ἀπ' τὴν ὁμορφιά σας,
 Ἀπ' τὰ χρυσὰ τὰ ὀνείρατα κι' ἀπὸ τὰ μάρμαρά σας.

Κ' ἦσαν ἐσεῖς ποὺ ἐκάμετε σ' ἓνα μεγάλο αἰῶνα
 Στὴ Σαλαμῖνα μιὰ ἄβυσσο, βουνὸ στὸ Μαραθῶνα.
 Κ' ἦσαν ἐσεῖς ποὺ ἐφέρατε στὴν οἰκουμένη πέρα
 Τὴν ἀντρειωμένην ὁμορφιά μ' ἑλληνικὸν ἀγέρα.

Καὶ κουρασμένα ἐγύρετε στῆς δόξας τὸ στεφάνι,
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος νόμιζε πῶς εἶχετε πεθάνει.
 ὦ, γλυκὰ μάτια τῆς ζωῆς! σᾶς ξαναβλέπω πάλι
 Στὸ δίσκο καὶ στὸ ἀκόντιο, στὸ δρόμο καὶ στὴν πάλη.

Β

Κι' ἀλήθεια ἦταν ὁ ὕπνος σας βαρὺς σὰν τοῦ Θανάτου!
 Ἀπ' τὰ ροδόπεια τὰ βουνὰ ὅλα εἶχαν γύρει κάτω
 Ἐως τὸ πιὸ μικρότερο νησὶ τοῦ Αἰγαίου, τὴ Χάρκη.
 Ὡσὰν νὰ διάβη ἐπάνω τους ἡ στρίγλα ἡ γρηά—ἡ Νάρκη.

Κ' οἱ Ἀθηναῖοι ἀπόκαμαν, κ' οἱ Θηβαῖοι, κ' οἱ Τεγεάτες.
 Καὶ στοῦ Ταῦγету τῆς πνοῆς λυγιοῦνται οἱ Σπαρτιάτες.
 Κ' ἐκοιμηθῆκαν τὰ κορμιά ποὺ κούρασαν οἱ ἀγῶνες.
 Στοὺς στίβους ποὺ χορτάρισαν, φυτρώνουν ἡ ἀνεμῶνες.
 Καὶ τ' ἅγιο χῶμα σας πατοῦν Γαλάτες, Σκύθες, Οὐνοί.
 Τοῦ Δία ὁ θρόνος, θρόνυματα, σ' ἀθάνατο ἀκροβοῦνι.
 Δὲν χύνεται πιά ἡ χαίτη του, τοῦ Ὀλύμπου τρανταχτῆρι.
 Κι' ὁ κεραυνὸς του, στοῦ Χριστοῦ τὸ χέρι, θυμιατῆρι!

Πᾶνε οἱ Θεοί! κ' ἡ ὁμορφιὰς μαζὺ τους ἡ Ὀλυμπύσιες.
 Ἡ Μοῦσες ἡ χορεύτρισες, κ' ἡ Νύφες ἡ περίσιες.

Θρηνηλογάει τ' ἀθάνατο βουνὸ τὴν ἐρημιὰ του.
 Καὶ χύνει, βόγγο ἀπελπισιάς, τὰ νεροβρόνταρά του.
 Κ' ἢ ἱτιές στῆς ἀκροποταμιᾶς μέρα καὶ νύχτα ἐκλαίαν
 Κι' ἂν ἐλαλοῦσαν ἢ πηγές, νεκρὸ τραγοῦδι ἐλέαν.

ὦ, πῶς πατάει τὰ λούλουδα τὸ σκυθικὸ ποδάρι!
 Καὶ πῶς χτυπάει ἀλύπητα τὸ βάρβαρο ἄξιναρι!
 Χτυπάει δεξιὰ, χτυπάει ζερβά, κ' ἐδῶ, κ' ἐπάνω καὶ ἴσια.
 ὦ, πῶς σφαδαίει στὸ χτύπο του ἡ χάρι ἡ πεντελίσια!

Γ

Νύχτα βουβή! Νύχτα ψυχρή! Νύχτα γεμάτη φρίκη!
 Ἄχ, κρύψε μάνη τὸ παιδὶ κι' ἀκούω πὺν σκουίζουν λύκοι.
 Κι' ἀκούω τ' ἀγριοτρεχάματα στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.
 Κάποιες πηγαίνουν, πὺν θρηνοῦν, σὰν νὰ τὲς πᾶν στὸν Ἄδη.
 Κοπέλλες πὺν χορεύανε στὸν κάμπο χέρι χέρι,
 Τῆς πάνε πίσω ἀπ' τ' ἄλογα δεμένες. Ποῦ; Ποιὸς ξέρει!
 Καὶ τὸ μονάκριβο παιδὶ κ' ἐκεῖνο εἶνε παρμένο.
 Τὸ πικραμμένο τὸ ψωμὶ τὸ δακρυοζυμωμένο.
 Ποῦ ἢ κόρες σου, ἢ Ἀπελπισιὰ κ' ἢ Πίκρα, ἔχουν ζυμώσει.
 Τρῶγε το, μάνη, τρῶγε το, ἕως ὅτου ξημερώσει

Δ

Ὅλοι λατρεύουν τὸν Θεὸ καθέννας ὅπως θέλει.
 Καὶ καίει τὸ μοσχολίβανο στὴ θεία μυσταγωγία.
 Μὰ ἐγώ, φτωχὸς προσκυνητῆς, τραβάω στὴν Ὀλυμπία.
 Καὶ προσκυνῶ τὴν ὁμορφιά, τὴ θεία, τοῦ Πραξιτέλη.

Καὶ νά, τὰ πικνοφύτευτα τὰ ὑψώματα, τὰ Κρόνια!
 Ποῦ ἐμέριαζα, γιὰ νᾶναιβῶ, τῆς λιγαριᾶς τὰ κλώνια.
 Τῆς Ὀλυμπίας τριγύρω μου εἶν' ἡ πανώρηα ἡ φύσι,
 Ποῦ ἀπόλαψα τῶν ἐμματιῶν τὸ ἀφάνταστο μεθύσι.

Εἶδα πὺν σμίγει ὁ Κλάδαος μὲ τὸν Ἀλφειὸ τὸ βλάμη
 Ποῦ ὁ καῦμός σου, Ἀρέθουσα, τὸν ἔκανε ποτάμι.
 Ποῦ βγαίνει μέσ' ἀπ' τὰ βουνὰ καὶ πάει κατὰ τὴ Δύσι.
 Σὰν ὄφις γιγαντόκορμος, πὺν ὦμέ, ὅποιος τὸν πατήσει!

Καὶ δυτικά κι' ἄλλο βουνὸ τοῦ Κρόνιου ἀδερφάκι,
 Ποὺ ἀνθοῦν κ' ἐκεῖ ἡ ἀλιγαριές, κ' ἔχει ἓνα χωριουδάκι.
 Ποὺ στῆς ποδιές του τρέχουνε τρεῖς βρούσες, τρεῖς Ναϊάδες.
 Πᾶν τὴν ἡμέρα ἡ κοπελιές τὴ νύχτα ἡ Ἀνεράδες.

Κ' εἶδα ἀπ' τοῦ Δία τὸ Ναὸ ὅ,τι ἔχει μείνει ἀκόμα
 Σὰν πεθαμμένου κόκκαλα, ποὺ βγάλανε ἀπ' τὸ χῶμα.
 Νὰ ἡ παλαίστρα ! Στὸ ἔμπασμα δλόφανο εἶναι σημάδι
 Ἡ γοῦρνα ἐτούτη, ἡ πέτρινη, ποὺ ἐβάζανε τὸ λάδι
 Ποὺ ἀλείφαν τὸ νεβρολαιμό, καὶ τ' ἀτσαλένια μέλη
 Για νὰ παλέβει τὸ κορμί, καὶ νὰ γλυστράει σὰ χέλι.

Σὰ στάχια ποὺ τὰ ἐθέρισε κοιμάρικο δρεπάνι
 Κ' ἔμεινε μόνο ἀπὸ τὴ γῆ δυὸ δάχτυλα κοτσάνι.
 Πλῆθος κολῶνες ἔμεναν σὲ ὕψο ὅσο ποὺ φτάνει,
 Για νὰ ὑψωθεῖ τὸ ἀγριαγκαθὸ νὰ πλέξει ἓνα στεφάνι.

Ἐδὼ ἡ μαρμαρόπορτες στὴ γῆ μισοχωσμένες.
 Ἐκεῖ ὁ βοιμὸς τοῦ ὠραίου ναοῦ καὶ μυστηρίων ἀχράντων.
 Πέρα ἡ κολῶνες κοίττουνται τοῦ μάρκου ξαπλωμένες
 Σὰν νὰ τῆς γκρεμοβόλησε ἡ ὀργὴ ἐκατὸ γιγάντων.
 Καὶ δείχνεται τὸ πέρασμα τῆς ἀγριανεμοζάλης
 Πάνω στὸ γκέμισμα τῆς μιᾶς στὸ σπάσιμο τῆς ἄλλης.
 Κ' ἡ πεταλοῖδες ἀπ' τὴ μιὰ κολῶνα πᾶν στὴν ἄλλη,
 Ἀρχαίων ψυχές, ποὺ τριγυρνᾶν, μέσ' στὰ σβυσμένα κάλλι.

Ε

Καὶ μὲ τῶν πόθων τὴ φωτιά, καὶ μὲ τοῦ νοῦ τὸ κρύο,
 Πόσες φορὲς σ' ἐρώτησα, Ἐρημιά, μὰ ἐσὺ δὲν μοῦ εἶπες.
 Ποῦ τοῦ Φειδία τὸ γαληνὸ κι' Ὀλύμπιο μεγαλεῖο ;
 Ποῦ τοῦ Λυσίππου ἡ Λεβεντιά ; Καὶ ποῦ τοῦ Σκόπα ἡ Λύπες ;
 ὦ, ἡ ὁμορφιές, ἡ ἀσύγκριτες, στῆς ὄψης τῶν μαρμάρων !
 Ποιὸ χῶμα ἔχετε σάβανο ; Ἡ ποιὰ νερὰ χερμάρων ;

Καὶ νᾶταν νὰ γενιόμουνα στὴν πρωτινὴν Ἑλλάδα !
 Νὰ ἰδῶ χορὸ ἀπολλώνιο, νὰ πάω σὲ βάγκου γλέντι.
 Καὶ ν' ἀκλουθοῦσα στῆς γιορτὲς κ' ἐγὼ μὲ μιὰ λαμπάδα.
 Νᾶχω ἀδερφή τὴν Ὀμορφιά, τὸν Δημοκράτη ἀφέντη.
 Βάλ' τὰ στολίδια σου, Ἡγησώ, στὰ χέρια τὰ γραμμένα.
 Ἀχ, ἔτσι, ὡς ἔθαβαν ἐσᾶς, νὰ μ' ἔθαβαν κ' ἐμένα.

Στὸ Ἑρᾶϊο ὄντας ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ, νὰ μελετήσω,
 Μ' ἐπῆρε ἡ φαντασία μου στὰ χρόνια ἐκεῖνα πίσω.
 Κ' εἶδα τοῦ ἑλληνισμοῦ ἡ φυλὲς νὰ τρέχουν στὴ γιορτὴ τους
 Νὰ μπαίνουν μέσ' στὸ Στάδιο, τὸ ὑπέροχαλο, τὸ τέλειο.
 Τὰ γηρατειὰ μὲ τὸ ραβδί, τὰ νειάτα μὲ τὸ γέλιο.
 Κι' ἀκολουθῶ δειλὰ δειλὰ καὶ πάω κ' ἐγὼ μαζύ τους.

Θωρῶ ἡ κερκίδες ἡ ἀδειανὲς κ' οἱ θῶκοι ποὺ ἐγεμίζαν
 Καὶ τὰ καινουριοφόρετα ἱμάτια ποὺ θροῖζαν
 Καὶ τὸ κορμί μου ἀνατριχᾷ. ὦ, τῶν ὠραίων ἡ φορὴ!
 ὦ, μέτωπα ποὺ ἐφύλησεν ἡ Μαραθῶνια Νίκη!

Στοὺς πρώτους θῶκους κάθεται ἡ σειρὰ τῶν ἐπισήμων.
 Οἱ ἱερεῖς, οἱ δικασταί, κ' οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Δήμων.
 Τὸν Καλλικλέα εὐύστηνε ὁ Φειδίας στὸν Πραξιτέλη.
 Κι' ὁ Μύρων ἀπ' τὸ θῶκο του χαιρετισμὸ τοὺς στέλλει.
 Σὲ ἄλλῃ κερκίδα ὁ Ἡρόδοτος κρατάει τὸν παπυρὸ του
 Καὶ κᾶτι λέει στὸν Ὀλορο, θαρρῶ, γιὰ τὸν νῖό του.
 Τώρα φωνάζει ὁ κήρυκας στὸ πλῆθος νὰ προσέξουν
 Κι' ἀρχίζουν τ' ἀγωνίσματα. Ἐτοιμάζονται νὰ τρέξουν.

Καὶ νάτους. Τρέχουν οἱ δρομεῖς δρόμο χωρὶς ἐμπόδια,
 Ποὺ λὲς πῶς ἔχουν πέδιλα τὸν ἄνεμο στὰ πόδια.
 Δὲν πρόφτασαν τὰ μάτια μου καλὰ νὰ ἰδοῦν, πόσοι ἦσαν.
 Πότε στὸ τέρμα ἐφτάσανε, καὶ πότε ἐξεκινήσαν.
 Θᾶλεγα—ἂν ἦταν πιστευτὸ—καὶ γιὰ νὰ μ' ἐννοήσουν,
 Πῶς ἔφτασαν στὸ τέρμα τοὺς προτοῦ νὰ ξεκινήσουν.

Γιὰ δὲς ἐκεῖνον πῶς πηδᾷ, τὸν ὀρεινὸ ἀκαρνᾶνα!
 Θαρρεῖς πῶς τὸν ἐγέννησεν ἀγριαλαφίνα μάνα.
 Μὰ ὁ Φάυλλος τὸν ξεπέρασε κι' αὐτὸν εὐτὺς στὸ πρῶτο.
 Χτυπάει τὰ πόδια στὸ Βορειᾷ, καὶ βρίσκεται στὸ Νότο.
 Θοροῦν ἐδῶ, θοροῦν κ' ἐκεῖ, τοῦ σάλτου του τ' ἀχνάρια.
 Παίρνουν τὸ μέτρο καὶ μετροῦν—πενήντα δυὸ ποδάρια!

Τώρα πετιοῦνται δυὸ κορμιὰ στοῦ στίβου τὸ στρωσίδι.
 Κ' οἱ ἑλλανοδίκες πλαῖι τους, γιὰ νὰ τοὺς κρίνουν τρέχουν.
 Στέκουν αὐτοί. Κυτᾶζονται σὰ γάτα μὲ τὸ φίδι.
 Καὶ πιάνονται κι' ἀφίνουνται καὶ πιάσιμο δὲν ἔχουν.
 Ὁ ἓνας πέφτει μπροῦμouta, μὰ βάζει τὸν ἀγκῶνα,
 Κι' ὁ ἄλλος ἀπὸ πάνω του, κ' οἱ δυό, σὰ μιὰ χελώνα.

Καὶ πάλι ὁ πρῶτος κατὰ γῆς κι' ὁ ἄλλος πιάνει ἀπ' ὄξω
Μὰ ὁ κατινὸς ἐκύρτωσε τὸ σῶμα του σὰν τόξο.
—«Ἐφάρμοστε»—οἱ φίλοι του κράζουν στὸν ἄλλο—«ἀκόμα,
Ἄκόμα λίγο γύρε τον, κ' ἔφασε ἡ ράχη χῶμα»—

Σὰν τὸ λιοντάρι, πὺν ὀρμάει στὸ βούβαλο πὺν λάχει,
Μ' ἓνα γιγάντιο πῆδημα τοῦ βροίσκεται στὴ ράχη.
Χώνει τὰ νύχια στὰ πλευρά, τὰ δόντια του στὸ σνίχι.
Καὶ φεύγει τὸ αἷμα σὰ νερὸ πὺν τρέχει ἀπ' τὴ χωλέντρα.
Καὶ βόγγει ὁ ταῦρος καὶ χτυπᾷ τὰ κέρατα στὰ δέντρα.
Καὶ τᾶλλα ἀγρίμια τρέχουνε καὶ κρύβονται ὅπου τύχει.

Ἔτσι κι' ὁ παγκρατιαστὴς Τιμόδημος ἐχίθη
Πάνω στὰ μοῦτρα τ' ἄλλοννοῦ πὺν ἀντίπαλός του ἐκλήθη.
Ὅπου χτυπιὰ καὶ κάταγμα, ὅπου γροθιά καὶ λιῶμα.
Καὶ μένει ὀρθὸ τὸ Στάδιο μὲ τ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα!
Μ' ἂν εἶν' ὁ ἀγῶνας θάνατος· σὸν ταῦρο ἢ στὸ λιοντάρι,
Ἐδῶ παλέβουν τὰ θεριὰ γιὰ μιᾶς ἐλιᾶς κλωνάρι.

Ἡ καταδίκη εἶνε βαρεῖα καὶ θάνατος ἡ ρήτρα.
Μὰ ἡ ἀρχόντισσα ἡ ροδίτισσα περνάει καταφρονήτρα.
Θέλει νὰ ἴδῃ τὸν γίγαντα κ' ἐκείνη τὸν Διαγόρα
Πὺν τὸν σηκώνουν νικηταὶ τὰ δυὸ παιδιὰ τους τότε
Καὶ τοῦ Σταδίου ὁ ἀλαλαγμὸς ἀντιβοᾷ ὡς τὴ χώρα.
Κι' ὅλοι τοῦ κράζουν «πέθανε, ἢ πιὸ καλὴ σου εἶν' ὥρα».

ΣΤ

Κι' ἃς ἦταν, μέσ' στὸ Στάδιο, ὅπως μ' ἐσᾶς ἐξοῦσα,
Νᾶβλεπα ἀκόμη τ' ὄνειρο. Νὰ μὴ ξαναξυπνοῦσα.
Κι' ἂν ἡ ζωὴ μου στ' ὄνειρο ἐκαιόταν σὰ μιὰ φλοῦδα
Κ' ἐχάνουμουν, τοὺς ὁμορφους ἐσᾶς θ' ἀκολοιθοῦσα
Στὸν Ἀθῆναι κ' ἂν πηγαίνατε. Ἡ κἂν θὰ τριγυρνοῦσα
Μαζύ σας, μέσ' στὰ ἐρείπια, κ' ἐγὼ—μιὰ πεταλοῦδα.

Μὰ ἐξύπνησα. Κ' ἐσβύστηκε ἡ ὥραία μου ὀπτασία.
Κ' εἶδα ξανά τὰ χῶσματα, τὴν τωρινὴν ἐρημία.
Καὶ μὲ τὸν πόνο στὴ ψυχὴ ἐκάθισα στὴν ἄκρη.
Κ' ἐσφόγγιζα τὰ μάτια μου πὺν πλημμυράει τὸ δάκρυ.

Καὶ τοῦ Κλαδάου τὸ φλοίσβημα ποὺ πάει μὲ ἡσυχία
Μοῦ ἐφάνη μὲ τὸ κλάμα μου πῶς ἔκανε ἁρμονία.

Ἔγυρ' ὁ ἥλιος. Τὰ βουνὰ τὸ βράδυ ἀλλάζουν χροῶμα.
Μὰ κάτω ἐδῶ τριγύρω μου ξεψυχοφέγγει ἀκόμα.
Ἡ βραδυνόφωτη ἀντηλιά στῶν ἐρειπίων τὴν κόψι
Σὰν ἓνα ἀχνὸ χαμόγελο σὲ ὠραίου νεκροῦ τὴν ὄψι.
Κ' εἶπα μονάχα ἐδῶ στὴ γῆ, σ' ἐτοῦτο τὸ βασίλειο
Ἔχουν τὰ λείψανα χαρές, κ' ἔχουν κ' ἡ νύχτες ἥλιο.

Μὴ κλαῖς Κασταλία, θεία πηγί, κ' εἶνε γραφτὸ ἀπ' τῆς Μοῖρας
Νὰ ξανασμῖξουν ἡ ὁμορφιὲς σ' ἑλληνικὸ γιορτάσι
Νὰ ξαναστήσουν τὸ χορὸ στὰ ἐλικῶνια δάση
Κ' ἡ λιτανεῖες νὰ σέρνονται μὲ θύρσιδες καὶ λύρες.

Κι' ἂν πῆρε ὁ χάρος ἄλογο κ' ἐσύντριψε τὴ βάρκα,
Καὶ κουβαλάει τ' ἀσκέρι του καβάλλα πρὸς τὸ δεῖλι.
Οἱ ἄλλοι Θεοὶ δὲ στέργουνε τὸ φῶς ἀπ' τὸ καντήλι.
Θέλουν καπνὸ νὰ μυριστοῦν ἀπὸ καμένη σάρκα.

Θέλουν τὴν Ἥβη νὰ κερνᾷ στὸ Ὀλύμπιο τοὺς μεθύσι.
Κι' ἀπ' τῆς κορφῆς τοῦ Παρνασοῦ, ἢ ἀπ' τοὺς γιालοὺς τῆς Δήλου
Πάλι θάρτεϊ ὁ Ἀπόλλωνας τὴ λύρα ν' ἁρμονίσει
Κάποιου μεγάλου Σοφοκλῆ κάποιου καινούριου Αἰσχύλου.

Κι' ἂν ἐκατάντησε ὁ ναὸς νὰ γίνει ἐρημοκλήσι
Ποῦχει τὴ Δήθη καλογριά τὴ δεκοχτούρα ψάλτη.
Μὰ ἡ ἀγριελιὰ δὲν ἔπαψε νὰ νάνθιζει μέσ' στὴν Ἄλτι
Νὰ καρτεράει τὰ μέτωπα νὰ τὰ ξαναστολίσαι.